

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Ε'

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 17 του Θεοεστή 1907

ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 252

Μη ζητάς σὰ λατινικά πῶς θὰ μιλήσεις καλὰ γερμανικά. Ρώτα τὴ μάνα σὺ σπύ, τὰ παιδιὰ σὺς δρόμους, τὸν ἀπλοῖκό ἄθροπο σὺ παζάρι. Κοίταξέ τους σὺ σὺμμι πῶς μιλοῦν κ' εἶσι γράφε.

ΛΟΥΘΗΡΟΣ

Ὁ καλὸς γραφιάς λέει καινούρια πράματα μὲ συνηθισμένες λέξεις.

SCHOPENHAUER

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΨΥΧΑΡΗΣ. Ἡ «Ἀρρωστη Δούλα» (συνέχεια).
ΑΝΤΡ. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ. Στὰ παιδιὰ τῆς Ἡγησῶς.
ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΙΝΙΟΥ. Ἀνοιχτὸ γράμμα.
ΒΑΣΙΛΙΟΥΣ ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ. Τὸ Σχολεῖο (συνέχεια).
Ν. ΠΟΡΦΙΩΤΗΣ. Ὁ ἐρωτόπαθὸς προσκυνητὴς τοῦ Σαζιπέρου.
Σ. ΧΑΡΑΗΣ. Ἐνας καταστροφίης.
ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ. Πέντε μέρες στὴν Πόλη.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Κώστας Γαζίας.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΕΒΜΟ.

ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ «ΗΓΗΣΩΣ»

Προχτές, γυρίζοντας ἀπὸ ταξίδι, πρῶτο πράμα πού εἶδα σὺ γραφεῖς μου εἶταν ἡ Ἡγησῶ, τὸ περιοδικό σας. Χάρηκα πολὺ πού διάβασα τὸν πρόλογό του· σύντομος λεπτὸς, μετρημένος. Μπράβο, εἶπα· νὰ καὶ νεολαία πού ἐπαψε νὰ καυχίεται! Διάβασα καὶ τὰ ὀνόματα· εἶδα παιδιὰ ἀγαπημένα—βλαστάρια ἀπ' ἀκριβές μου καὶ σημαντικὲς ρίζες. Διάβασα καὶ τὰ ποιήματά σας· ἂ, δὲ θὰ σὰς μιλήσω διόλου γιὰ τὰ ποιήματα. Ὅχι πῶς δὲ θέλω νὰ σὰς παινέψω ἢ νὰ σὰς κατηγορήσω. Ὅχι πῶς φοβᾶμαι μὴ σὰς δώσω θάρρος ἢ μὴ σὰς ἀπογοητέψω. Ὅχι, στὴν πίστη μου. Ἀλλὰ γιατί δὲ συνειθίζω νὰ γράφω κριτική. Λέω μονάχα· μὰ τότε εἶμαι αὐθαίρετος φερμάνια βγάζω. Παθαίνω καὶ στὰ ἔργα ὅ,τι καὶ γιὰ μερικὸς ἀνθρώπους· μὲ τὴν πρώτη ματιὰ τοὺς συμπαθῶ ἢ τοὺς ἀντιπαθῶ. Τὸ γιατί δὲν τὸ φιλολογῶ. Μὰ τέτοια κριτικὴ δὲν πρέπει νὰ βγαίνῃ στὰ φέρα.

Ἄλλως τε γιὰ κείνο πού θέλω νὰ σὰς μιλήσω τώρα δὲν εἶναι τὰ ποιήματα, οὔτε ὁ πρόλογος, οὔτε ὁ σκοπὸς σας. Αὐτὰ θὰν τὰ δείξῃ τὸ μέλλον. Ἐμένα μού χτύπησε ὁ τίτλος τοῦ περιοδικοῦ σας. Στάθηνκα, τὸν κοίταξα, τὸν εἶπα καὶ τὸν ξανάειπα. — Ἡγησῶ! γιατί Ἡγησῶ; Μ' ἔβαλε σ' ἀπορία· μ' ἔρριξε σὲ πολλὰς σκέψεις. Καὶ νὰ σὰς μιλήσω εὐλικρινά, ὅχι καὶ πολὺ εὐχάριστες σκέψεις. Ὁ τίτλος σ' ἕνα περιοδικό ἔχει νὰ κάμῃ πολὺ. Καὶ μάλιστα θὰν, ὅπως τὸ δικό σας, εἶναι συντροφικό. Καταντάει ὁ τίτλος ἢ πρώτη ὀρμή, ἢ πρώτη σκέψη, τὸ ψυχόρμητο πού βασιλεψε γιὰ μιὰ στιγμὴ στὴν ἐλότῃ. Μ' ἄλλα λόγια ὁ τίτλος εἶναι ὁ χα-

ρακτήρας, ὁ πνευματικὸς, χαρακτήρας χτυπητῆς, ὅλης τῆς συντροφιάς. Καὶ γιὰ τοῦτο σὰς εἶπα πῶς μού γέννησε δυσάρεστες σκέψεις· δηλαδὴ μαῦρες καὶ ἀραχνες. Τὰ δροσόβολα παιδιὰ, πού ξέρω καὶ πού φαντάζομαι, μού φανήκατε γιὰ μιὰς γερόντοι μὲ ματογουάλια. Ἐλλυχνίων ἀπόζοντα, ὅπως θάλεγαν οἱ μακαρίτες. Καὶ τὸ περιοδικό σας, περιοδικὸ σοφῶν. Ἄντι νὰ ἰδῶ ἕναν ἀπλόχυμο βλαστὸ, ἀράθυμα βγαλμένον ἀπ' τὴν παρθένα γῆ, εἶδα χλωμὸ λουλουδι κομμένο ἀπὸ τὴ σέβρα. Σκλάβοι λοιπὸν κ' εἶσεῖς στὴν πρόληψη καὶ στὴν παράδοσι! Δούλοι λοιπὸν κ' εἶσεῖς στὰ λαμπερὰ περασμένα! Νέοι σεῖς, ἀμούστακα παιδιὰ ἀκόμη, δὲν εἶδατε μπροστὰ σας τὸ χλωρὸ λιβάδι, τὸ πλοῦσια στρωμένο ἀπὸ δροσὲς καὶ ἀνθολούλουδα! Γιὰ σὰς, παιδιὰ τοῦ Πολίτη, τοῦ κάκου σωριάζεται τὸ θαυμαστὸ ἔργο τοῦ πατέρα σας. Γιὰ σένα, Λέαντρε, ἄδικα χρυσολαλεῖ μύθους καὶ θρύλους τὸ στόμα τῆς μάνας σου. Καὶ γιὰ σὰς τ' ἄλλα παιδιὰ, μάταια κατεβάζει στὰ λόγια τοῦ παπῶ καὶ τῆς γιαγιάς τὸ κεφαλόβρυστο. Ὅλοι σὰν ἄβουλο κοπάδι, πήρατε τὸ μονοπάτι τὸ παλιό, τὸ τσαλαπατημένο μονοπάτι καὶ ἴσα στὰ νεκροταφεῖα, νὰ βγάλετε στολίδι γιὰ τὸ πρῶτο παιγνίδι σας. Ἡγησῶ! γιατί Ἡγησῶ; Τί σχέση ἔχει· εἶσεῖς παιδιὰ, μὲ τὴν προαιώνια νεκρὴ τοῦ Διτύλου ἢ ἐκείνη μ' ἑσᾶς; Τὴν εἶδατε ποτέ σας; τὴν ἀκούσατε; ἤρθε τ' ἀπόφωνο τοῦ θρήνου τῆς ἴσα στὴν ἀπλαστὴ ψυχὴ σας; Ὅχι βέβαια. Ἐσᾶς κ' ἐκείνη πέλαγο σὰς χωρίζει. Βουνὰ τὰ κύματα ὀρθοστυλώνονται ἀνάμεσὸ σας. Πέρα καὶ πέρα, πίσω ἀπὸ καταχνιά, σκοταδερέδες ψηλώνουν οἱ ὄχτες τῆς ζωῆς τῆς. Κ' ἑσᾶς ἢ ζωὴ πετιέται ὀλοπράσινη. Ἐκείνη στέκει ἀκίνητη κ' εἶσεῖς σφριγάτε. Τί τῆς ζηλέψατε; Τὸν ὕπνο τῆς τὸ βαρὺ, τὴ μαρμαρένια κορμωστασιά ἢ τὴν ἰσοθεῖα γαλήνη τῆς; Καὶ ταιριάζει σ' ἑσᾶς νὰ ζηλέψετε τέτοια θεάματα; Γαλήνη σὰς πρέπει ἢ πόλεμος; νεκρὰ ἢ ζωὴ; ὕπνος ἢ ξύπνος; περασμένα ἢ τωρινά;

Κακότυχα, παιδιὰ, σὰς κλαίω! Κλαίω κ' ἑσᾶς, κλαίω κ' ἐμᾶς, κλαίω τὴ φυλὴ μας, τὴ βαρυόμοιρη. Φωτιά θανατολάτρυα καίει τίς φλέβες τῆς. Ὡς καὶ τὰ ἐμβρυα ψελλίζου ἀρχαϊκά. Δὲν ἀναπνέουμε, δὲ βλέπουμε, δὲ στρατίζουμε. Μὰ γιὰ σὰς, παιδιὰ, εἶναι καιρὸς ἀκόμη. Μὴ μᾶς ἀκολουθᾶτε· γυρίστε πίσω! Ἀφήστε νὰ εἶμασ' ἐμεῖς στερνὴ θυσία στὸν ἀχόρταστο Μωλῶχ τοῦ γένους μας. Καὶ προσπαθήστε νὰ μᾶς ἐκδικήσετε. Σπάστε, σπάστε τίς προγονικὲς ἀλυσίδες, τίς ἀτιμες! Χαρήτ' ἐλεύθερα τὴ ζηλευτὴ ζωὴ σας. Μικρὴ—φτωχὴ μὰ εἶναι ζωὴ σας — δικὴ σας ζωὴ καὶ φτάνει. Λατρεύετε τὰ τωρινά γιὰ νὰ φτάσετε τὰ περασμένα.

Α. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

ΠΕΝΤΕ ΜΕΡΕΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

(Σκόρπια σημειώματα)

Α'.

Τὸ βαπόρι ἀγκομαχώντας περνοῦσε πλάι ἀπὸ τὸν Ἄη—Στέφανο. Γλυκοχαράματα.

— Νὰ ἢ Πόλη! φώναξε κάποιος ἀπὸ τὴ γέφυρα τοῦ βαποριοῦ κ' ἔδειξε μὲ τὸ χέρι του.

Καὶ εἶδα τὴν πανέμορφη χανοῦμισσα τυλιγμένη σὲ ἀέρινο γιασουμάκι.

— Σὲ λίγο θὰ σπάσει τὸ πούσι καὶ θὰν τὴ δοῦμε καλύτερα.

Καὶ τὸ βαπόρι σκίζοντας τὰ γαλανὰ νερά μᾶς ζύγωνε στὴν Ὀνειρομένη.

— Νὰ καὶ ἢ Ἁγία Σοφία. φώναξε ὁ ἴδιος.

Κ' εἶδαμε ἕνα μινωτὸ νὰ τρυπάει τὴν ἀχρὴν καὶ νάντικρύζει ἀδιάντροπα τὸν οὐρανό.

— Ἡ Ἁγία Σοφία! Καὶ ποῦναι οἱ σταυροὶ νῆς;

Γιατὶ περίμενα νὰ ἰδῶ, ὅχι μινωτέδες, μὰ τειράψηλα καμπαναριά καὶ κατάχρυσους σταυροὺς στὴν Ἁγία Σοφία: Τὸ πιστεῦνα καὶ τὰ εἶδα. Καὶ θὰν τὰ βλέπω πάντα, γιατί ἢ Ἁγία Σοφία δικὴ μας θάνα, σάνει νὰν τὸ θελήσουμε, σάνει νὰ θελήσουμε νὰ πολεμήσουμε πρῶτα μὲ τὸν ἑαυτό μας καὶ νὰ τὸν καταχτήσουμε.

Πρῶτα νὰ γίνουμε δικοὶ μᾶς εμεῖς καὶ γλήγορα θὰ γίνει δικὴ μας κ' ἢ Ἁγία Σοφία.

Πάλι μὲ χρόνια μὲ καιροῦς,
πάλι δικὴ μας θάνα

εἶπε ὁ χρησμός: Μὴ τὸν ξεχνάτε, ἀδέρφια, τὸ χρησμό. Θ' ἀληθῆναι.

*

Στὸ Σαράϊ—μπουργου. Στὰ ρεῖλια τοῦ Παλατιοῦ τοῦ Παλαιολόγου. Τὸ βαπόρι μᾶς τὸ ρυμουλκοῦσε ἕνα βαποράκι, νὰν τὸ περάσει ἀπὸ τὸ φοβερὸ ρέμα τοῦ Σαράϊ—μπουργου καὶ νὰν τὸ φέρει σὺ ἀραξοβόλι του. Καὶ τὴν ψυχὴ μου τὴ ρυμουλκοῦσε ἢ Παράδοσι, νὰν τὴν περάσει ἀπὸ τὸ ρέμα τῆς Ἀπογοήτωσης καὶ νὰ τὴν ἀράξει σὺ πλάι τὸ λιμάνι τῆς Μεγάλῃς Ἰδέας.

Ὅσο νὰ δῶ τὴν Πόλη, λέξη κούφια τὴν ἐπαίωνα τὴ Μεγάλῃ Ἰδέα. Καὶ γελοῦσα μ' αὐτὴ. Εἶδα τὴν Πόλη καὶ ἢ κούφια λέξη μεταμορφώθηκε σὲ Ἀλήθεια. Καὶ ριζώθηκε στὴν ψυχὴ μου. Κ' ἔγινε θερησκία μου

Νὰν τὴ δῆτε τὴν Πόλη. Πρέπει νὰν τὴ δει μὲ τὰ γήινα μάτια του μιὰ φορὰ κάθε στοχαστικὸς Ρωμιὸς καὶ θὰν τὴ βλέπει ὕστερα ὀλοένα μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του. Ἡ Πόλη πρέπει νὰναι τὰ Ἱεροσόλυμα τῆς φυλῆς μας. Βλέποντας τὴν Πόλη οἱ Ρωμιοί, θὰ μεγαλώσουμε.

Τὴ βλέπουνε σήμερα οἱ Βουργάροι, τὴ βλέπουν